

Aan:

Leden van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de Provincie Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant en Noord-Holland

Gemeenschappelijk orgaan siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies
Postbus 80300
3508 TH Utrecht
info@provincie-utrecht.nl

Betreft: aantasting UNESCO werelderfgoed 'Hollands Waterlinies'.

Kudelstaart, 18 november 2022

Geacht Provinciebestuur,

Het Fort bij Kudelstaart, gelegen in de gemeente Aalsmeer, is sinds 1996 onderdeel van UNESCO werelderfgoed 'de Stelling van Amsterdam'. In 2021 is dit werelderfgoed uitgebreid met de Nieuwe Hollands Waterlinie, en nu als werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' opgenomen op de UNESCO Werelderfgoedlijst.

In 2017 heeft de gemeente Aalsmeer, na een Europese Aanbesteding, gekozen voor een herbestemming van het Fort bij Kudelstaart, zoals vormgegeven door Zeilfort Kudelstaart BV. Deze herontwikkelingsplannen zijn zo grootschalig, dat onze Stichting Werkgroep Fort Kudelstaart in 2020 het UNESCO World Heritage Centre te Parijs op de hoogte heeft gebracht van onze zorgen over de impact die deze plannen hebben op het werelderfgoed en de leefomgeving.

Het UNESCO World Heritage Centre heeft de permanent vertegenwoordiger van Nederland bij UNESCO, ambassadeur Wesseling, verzocht de impact van de herontwikkelingsplannen voor het Fort bij Kudelstaart op de Outstanding Universal Value (OUV) van het werelderfgoed in kaart te brengen. Als gevolg hiervan heeft de site-holder, de Provincie Noord-Holland, begin 2021 (dus achteraf) een Heritage Impact Assessment (HIA) laten uitvoeren:

<https://www.liniebreed.nl/wp-content/uploads/2021/03/HIA-Rapport.pdf>

In juli 2022 heeft ICOMOS, het officiële adviesorgaan van UNESCO, deze HIA geanalyseerd in een Technical Review. Naast de analyse van de HIA heeft ICOMOS ook het plan van Zeilfort Kudelstaart BV, welke ten grondslag heeft gelegen aan het nieuwe bestemmingsplan 'Fort Kudelstaart', beoordeeld. De originele Engelstalige Technical Review en een Nederlandse vertaling zijn als Bijlage 1 bijgevoegd bij dit schrijven. Op 30 augustus jl. heeft UNESCO de Nederlandse ambassadeur op de hoogte gebracht van de bevindingen van ICOMOS. Dit schrijven treft u aan in Bijlage 2.

UNESCO is glashelder:

"[vertaald] Zoals u kunt lezen is ICOMOS, hoewel het opmerkt dat een voortgezet gebruik van het fort in de toekomst de instandhouding ervan zal ondersteunen, van mening dat het voorgestelde project een grote negatieve impact zal hebben op het Fort bij Kudelstaart en daarmee op de integriteit en authenticiteit van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van het Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies'. ICOMOS adviseert om het gehele project voor het Fort bij Kudelstaart te heroverwegen en te herconceptualiseren om het af te stemmen op het behoud van de OUV van het erfgoed. Verder adviseert zij om elk ander toekomstig herontwikkelingsproject van de forten en inundatiegebieden van dit erfgoed af te stemmen op de bescherming en het behoud van de OUV.

ICOMOS ondersteunt de conclusie van de Heritage Impact Assessment voor het voorgestelde project in het Fort bij Kudelstaart niet en is in plaats daarvan van mening dat de geplande ingrepen een ernstige inbreuk vormen op de integriteit en authenticiteit van het fort. ICOMOS adviseert dat effectbeoordelingen het best worden toegepast als een proactief instrument gedurende het hele projectontwikkelingsproces, waarbij alternatieven op een integratieve manier worden beoordeeld met als doel negatieve effecten te vermijden."

In reactie op de Technical Review heeft er op 6 oktober jl. overleg plaatsgevonden tussen de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de Provincie Noord-Holland, de gemeente Aalsmeer en de initiatiefnemer van Zeilfort Kudelstaart BV. De RCE merkt op dat *"het advies van ICOMOS niet zomaar terzijde kan worden geschoven"*. Desondanks staan *"gezien de meerwaarde die het plan oplevert, [...] de RCE en provincie Noord-Holland nog steeds achter de herontwikkeling van Fort Kudelstaart."* Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Aalsmeer heeft middels een raadsbrief de gemeenteraad geïnformeerd, bijgevoegd als Bijlage 3. Het gezamenlijk standpunt van de RCE en de Provincie Noord-Holland vindt u terug in Bijlage 4.

Dit standpunt baart ons zorgen. Het bevreemdt ons ten eerste dat de relevante autoriteiten zich enerzijds hebben ingespannen het UNESCO werelderfgoed uit te breiden tot wat nu de 'Hollandse Waterlinies' is, en anderzijds schade dreigen toe te brengen aan datzelfde werelderfgoed.

Door de huidige herontwikkelingsplannen met Fort Kudelstaart en reeds eerder uitgevoerde ingrepen aan andere onderdelen van het werelderfgoed, met aantasting tot gevolg, zijn het behoud en de bescherming van het werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' nu onvoldoende gewaarborgd. Dit schept een precedent voor toekomstige ontwikkelingen, zo concludeert ICOMOS in haar Technical Review. Aangezien dit werelderfgoed deels in uw provincie ligt, is uw provincie hier ook verantwoordelijk voor.

Nederland heeft zich door ondertekening van het UNESCO Werelderfgoedverdrag internationaal verplicht om het unieke werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' te beschermen en te behouden voor volgende generaties. Daarbij kan en mag het geen moedwillige maatregelen nemen die direct of indirect schade aan het erfgoed veroorzaken.

Wij vragen u deze brief door te sturen aan alle Colleges van de gemeenten in uw provincie die met dit werelderfgoed te maken hebben, en verzoeken u bij te dragen aan de bescherming van ons werelderfgoed, door uw visie over bovengenoemde situatie te delen met de Nederlandse ambassadeur, de permanent vertegenwoordiger van Nederland voor UNESCO.

Met vriendelijke groet,

Emile Abbing
voorzitter

Stichting Werkgroep Fort Kudelstaart
Kudelstaartseweg 97
1433 GB Kudelstaart
T: +31642271047
E: info@fortkudelstaart.com
KvK 76304892